

практичної освіти в Україні не зовсім такий, як хотілося б, тож не дивно, що навколо все більше розмов про CELTA – одну з найпопулярніших міжнародних кваліфікацій для викладачів англійської. CELTA. Кожен викладач, який має сертифікат про проходження принаймні одного з курсів (CELTA, DELTA), може претендувати на кращі умови роботи та бути більш конкурентним на закордонному й українському ринках праці [3].

Підвищення кваліфікації є невід'ємною частиною професійного росту для викладачів англійської мови. Воно допомагає забезпечити якісне навчання, розвивати власний потенціал і залишатися в тренді з новими методами та технологіями. Цей процес не лише корисний для викладачів, але також призводить до покращення якості навчання та розвитку мовної освіти в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. Cambridge English webinar for teachers режим доступу: <https://www.cambridgeenglish.org/teaching-english/resources-for-teachers/webinars/>
2. Go Global: Національна програма вивчення та популяризації іноземних мов (National Foreign Language Learning and Promotion Initiative) [Електронний ресурс]. 2015. Режим доступу: http://osvitacv.com/uploads/go_global.pdf
3. Сучасний викладач англійської мови: можливості для розвитку. Освіта ua, 2022. Режим доступу: <https://osvita.ua/school/87458/>
4. Щодо вдосконалення фахової майстерності вчителів іноземних мов. Лист МОН № 1/9-495 від 26.09.14 року. Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/42946/

ПОЕТИКА ЗАГОЛОВКІВ ПОВІСТЕЙ ІВАНА САДОВОГО

Клейменова Т. В.

*кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри української мови,
літератури та методики навчання
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

Іван Садовий (1890-1954) – найбільш уживаний літературний псевдонім Івана Федоровича Федорака, педагога й письменника, уродженця с. Іллінці Снятинського району Івано-Франківської області, депортованого в 1947 р. радянською владою. Творчість митця, заборонена в радянські часи, у незалежній Україні повернулася з небуття в наукове осмислення й читацький вжиток.

Повістева проза Івана Садового представлена творами «Безіменні плугатарі» (1935), «Танок смерті» (1937) і «Весняний гамір» (рік видання – 2003), що об'єднані спільною тематикою – життя й діяльність народних учителів Галичини в довоєнний час і добу Першої світової війни.

Аналіз ідейно-художньої своєрідності творчості митця неможливий без з'ясування питання поезики заголовків його повістей. Назва твору, що являє собою мінімальний текст, є ключем до його інтерпретації.

Першим надрукованим окремим виданням твором Івана Садового стала соціально-психологічна повість «Безіменні плугатарі». У ній автор відобразив самовіддану працю й нележку долю галицьких педагогів початку ХХ ст. Ідейно-тематичним спрямуванням, сюжетними перипетіями повість зіставна з творами вчительської тематики І. Франка, учителів-письменників Б. Грінченка, Степана Васильченка, Д. Макогона, М. Колцуняк, І. Филипчака, Уляни Кравченко та ін.

У заголовку твору в алегорично-символічному збірному образі «безіменних плугатарів» узагальнена вчительська інтелігенція, яка в концепції письменника-педагога була покликана служити справі національного розвитку, просвіти селянства, відродженню, збереженню української культури. Плуг - символ копіткої праці [1, с. 458]. Відповідно, плугатарі – ті, що йдуть за плугом, у творі Івана Садового – віддані своїй справі народні вчителі, а безіменні, бо не потребують за свою клопітку працю визнання й слави.

За Л. Ясінчуком, «народний учитель – це дійсно культурницький плугатар. Він перший розорював неужитки й перелоги, заціплюючи в народі зерна культури, стягаючи за те все на себе нехть і злобу сліпців і вдячність зрячих» [3, с. 100]. Саме це зображено в повісті Івана Садового. Його герої-вчителі Несторович і Луговий є українськими патріотами, виразниками ідейних засад автора. Уже в назві твору простежується мотив учительської самовідданості, розкритий у тексті у відповідних сюжетних ситуаціях і на рівні характеротворення протагоністів, у їхній поведінці, висловлюваннях. Увиразнює заголовок й ідею твору – заклик до єднання національно свідомої інтелігенції з народом, формування типу вчителя-патріота й громадського діяча, здатного до протистояння задушливій атмосфері безправ'я, до нелегкої праці на просвітянській ниві як шляху до національно-культурного поступу народу.

У наступній повісті «Танок смерті» знайшли втілення роздуми Івана Садового про життя покутського села під час Першої світової війни, його досвід педагогічної і громадської праці у воєнних умовах. Автор створив образ учителя на тлі сповненої трагізму воєнної дійсності, акцентував увагу на посиленні вимог до його особистості в екстремальних умовах. Учитель у повісті постає людиною незламної вдачі, яка гідно несе тягар буття, зберігає національну свідомість і не втрачає морального обличчя.

У цьому творі знайшла мистецьке опосередкування філософська екзистенційна проблематика: сенсу життя, межової ситуації вибору, страждань людини у ворожому середовищі (у воєнних умовах), перебування в «межовій ситуації», що частково віддзеркалилося і в назві твору.

«Танок смерті» – це метафорично-символічна багатозначна назва, що готує читача до сприйняття відображених у творі екстремальних умов (перебування на межі життя і смерті) і жахливих подій воєнного часу (кровопролиття, гвалтувань, страт, убивств), є віддзеркаленням трагічних доль тих, кого «закрутив страшний вихор війни», хто став свідком і жертвою кривавого лихоліття, однак намагався вижити в руйнівній стихії, і водночас – долі всієї багатостраждальної України.

Окрім назви, слово «танок» Іван Садовий уводить у текст лише в кульмінації твору, найменувавши ним бій австро-угорської і російської армій, який призвів до

руйнування цілого села, смертей і каліцтва багатьох його мешканців. «Музикою» до цього танку є «ревіння гармат», «клекіт скорострільів», «цокіт крісів». Образ «танку смерті» знаменує стихію війни, яка не пощадить нікого, може у будь-який час захопити й знищити кожного. Отже, цим заголовком письменник окреслив есхатологічну жорстку схему руйнівної сили війни, що перетворює життя людини на постійне очікування смерті, кінця власної екзистенції.

Гуманіст за світоглядом, письменник, вірогідно, вірив у перемогу морально-етичних цінностей, адже не змодлював у повісті з таким промовистим заголовком трагічну розв'язку. У фіналі твору головний персонаж учитель Ворон вижив у «танку смерті» і, відчуваючи своїм обов'язком боротися за національне життя рідного народу, вступив у ряди Січових стрільців.

Мистецькі інтерференції вчительської теми продовжила створена в 1938 р. повість Івана Садового «Весняний гамір», яка свого часу так і не була надрукована. Уперше повість була видана 2003 р. разом із іншими творами письменника в київських видавництвах «Веселка» та імені Олени Теліги. Повість, створена письменником-педагогом, характеризується реалістичним відображенням учительських буднів і повсякденних турбот про майбутнє сільської молоді, містить, як і попередні твори, компоненти автобіографізму й біографізму.

Головний герой твору, як і в повістях «Безіменні плугатарі», «Танок смерті», – народний учитель. Сюжет твору розгортається хронологічно послідовною лінією життя й педагогічної та громадської діяльності Василя Теребейка як представника вчительської інтелігенції Покуття передвоєнного часу й періоду Першої світової війни.

Образ весняного гамору, введений у назву повісті, є символічним, асоціюється з порою першої молодості, що є також часом змужніння, твердої життєвої школи, яку проходить герой твору разом зі своїм поколінням молоді української інтелігенції, спочатку учнями вчительської семінарії, а згодом солдатами австрійської армії, і де він загартовується для подальшої самовідданої праці громадського діяча й педагога. Минушу пору юності, у яку Теребейко радів життю й сумував разом із вірними товаришами, герой постійно згадуватиме, відчувши себе самотнім на селі: «Цей весняний гамір, гамір першої молодості, Теребейко любив і тому не раз так тужить за ним на перших своїх учительських посадах...» [2, с. 157].

Отже, заголовки повістей Івана Садового є не лише елементом номінації, а й виконують специфічні функції. Вони є ключем до інтерпретації творів, усвідомлення ідей, мотивів. Через символічні образи в заголовках автор маркує головну тему, зокрема, самовідданої праці вчительської інтелігенції, і власну інтерпретацію образів-персонажів («Безіменні плугатарі»), налаштовує читача на сприйняття подій, як-от: відтворення жорсткої схеми руйнівної сили війни, картин кровопролиття, трагічних доль людей («Танок смерті»), зображення пори змужніння молодого вчителя («Весняний гамір»). У назвах повістей відбилася авторська оцінка зображуваного.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник. К. : Довіра, 2006. 703 с.
2. Садовий І. Ф. Безіменні плугатарі: повісті, п'єси, упоряд. та передм. Т. І. Виноградника. К. : Веселка. Видавництво імені Олени Теліги, 2003. 591 с.
3. Ясінчук Л. Народний учитель у новій повісті. *Рідна школа*. Львів, 1935. Ч. 7. Рік IV. 1 квітня. С. 100-101.

УЖИВАННЯ В МЕДІАТЕКСТАХ ДІЄСЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ВЗАЄМОДІЇ, ПОВ'ЯЗАНОЇ З ВОРОЖІСТЮ: НА ЗАМІТКУ РЕДАКТОРОВІ

Конєєва О. О.

*старший викладач кафедри української мови
факультету української філології та літературної творчості
імені Андрія Малишка*

Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

Взаємодія є основою спілкування в суспільстві, адже люди постійно контактують задля вирішення різноманітних проблем і задоволення потреб, які виникають у житті. Під взаємодією (інтерацією) розуміють «вплив однієї реалії (тіла, елементарної частинки, біологічної істоти, людини, співтовариства) на іншу реалію, що змінює їхню динамічну поведінку» [1]. Важливим проявом цього процесу є міжособистісна взаємодія, яка є віддзеркаленням як індивідуальних якостей людини, так і засвоєних особистістю норм і цінностей суспільства. Почуття, які виникають у процесі міжособистісної взаємодії, залежать від причин і мети інтерації та можуть бути такими, що зближують і об'єднують людей, а також такими, які роз'єднують, призводячи до виникнення конфліктів і ворожості [2, с. 148-149]. Одним із різновидів такої конфліктної взаємодії є війна, що являє собою організовану боротьбу між двома націями, класами за допомогою засобів збройного насилля [3, с. 63]. Під час війни між сторонами виникає агресія, яка має різну природу, адже одна держава здійснює протиправне застосування збройної сили, а інша – захищає свій суверенітет і територіальну цілісність.

Така ворожа взаємодія виникла у зв'язку з військовою Росії проти України, а особливо після повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року. В українських медіа воєнного часу автори дописів уживають різні дієслова на позначення ворожої взаємодії, учасниками якої мимоволі стали Сили оборони й увесь народ України: *воювати, провоювати, боротися, сперечатися, посперечатися, конфліктувати, бити, битися*. Коли журналіст описує в медіа події, пов'язані з російсько-українською військовою, то, використовуючи наведені дієслівні лексеми, має на увазі не те, що дві сили беруть участь у збройному конфлікті одна проти одної, дотримуючись норм права, а те, що Росія здійснила неспровокований акт збройної агресії проти України, яка змушена захищати свою територію, народ, незалежність. Центр стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки разом з Інститутом масової інформації після повномасштабного вторгнення розробили